

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Державної судової
адміністрації
13.11.2023 р. № 524

РЕКОМЕНДАЦІЇ
на випадок надзвичайних ситуацій у разі неможливості здійснення правосуддя чи інших функцій з об'єктивних причин під час воєнного або надзвичайного стану, у зв'язку зі стихійним лихом, військовими діями, заходами щодо боротьби з тероризмом або іншими надзвичайними обставинами

I. Загальні положення

1. Ці Рекомендації розроблено відповідно до вимог законів України «Про судоустрій і статус суддів», «Про правовий режим надзвичайного стану», Порядку проведення евакуації у разі загрози виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.10.2013 № 841, Порядку забезпечення евакуації, зберігання та знищення документів в умовах особливого періоду, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 17.10.2019 № 3194/5, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 24.10.2019 за № 1132/34103, інших нормативно-правових актів з питань діловодства й архівної справи органів судової влади та судів, для планування заходів з реагування на надзвичайні ситуації та визначають порядок виконання рішення Вищої ради правосуддя про зміну територіальної підсудності судових справ (або розпорядження Голови Верховного Суду у разі неможливості здійснення Вищою радою правосуддя такого повноваження), а також рішення керівника органу судової влади чи суду про переміщення для здійснення правосуддя чи інших функцій.

2. У цих Рекомендаціях надзвичайними ситуаціями вважаються:

- 1) воєнний стан;
- 2) надзвичайний стан;
- 3) захоплення населеного пункту;
- 4) захоплення суду;
- 5) безпосередня загроза захоплення населеного пункту;
- 6) безпосередня загроза захоплення суду;
- 7) стихійне лихо;
- 8) військові дії;
- 9) заходи щодо боротьби з тероризмом;
- 10) інші надзвичайні обставини.

3. Кожен керівник органу судової влади, голова суду, суддя, працівник апарату суду чи іншого органу судової влади мають діяти відповідно до ситуації, що склалася за умов надзвичайної ситуації, приймати розумні та ефективні рішення, усвідомлюючи, що збереження життя і здоров'я людей є їх пріоритетним завданням.

II. Дії органу судової влади, судів у разі неможливості здійснення правосуддя чи інших функцій

1. З метою належної організації роботи під час воєнного або надзвичайного стану, захоплення населеного пункту та/або суду чи безпосередньої загрози його захоплення, у зв'язку зі стихійним лихом, військовими діями, заходами щодо боротьби з тероризмом органам судової влади та судам слід діяти згідно з індивідуальним планом, розробленим відповідно до Типового плану заходів виконання основних завдань з реагування на надзвичайні ситуації у разі неможливості здійснення правосуддя чи інших функцій (додаток 1).

2. У судах, органах судової влади, розташованих у безпосередній близькості до районів ведення воєнних дій, потрібно вжити підготовчих заходів, необхідних для виконання цих Рекомендацій в разі ймовірного захоплення населеного пункту та/або суду, органу судової влади.

Також у цих судах необхідно вжити заходів щодо невідкладного внесення електронних копій усіх ухвалених судом судових рішень до Єдиного державного реєстру судових рішень.

Крім того, потрібно здійснити оцифрування матеріалів судових справ, а також підготувати до подальшого перевезення спільно з відповідним територіальним управлінням ДСА України сервери та інші переносні носії, що містять інформацію.

3. У разі виникнення надзвичайної ситуації необхідно провести евакуацію документації та матеріальних цінностей органів судової влади чи судів з урахуванням Розрахунків об'ємів документації та матеріальних цінностей, що підлягають евакуації (додаток 2).

4. Для проведення загальної евакуації судів залучаються наявні транспортні засоби відповідної адміністративної території, Служби судової охорони, інших суб'єктів, а в разі виникнення безпосередньої загрози життю або здоров'ю суддів – додатково особисті транспортні засоби (за наявністю).

Кількість, види та типи транспортних засобів, які планується залучити під час евакуації судів із зони надзвичайної ситуації, районів можливих бойових дій, визначаються головою суду, керівником органу судової влади.

За відсутності евакуаційного транспорту евакуацію судів, органів судової влади і їх працівників (у разі можливості) проводити самостійно. При цьому необхідно керуватися повідомленнями органів влади стосовно безпеки самостійної евакуації.

5. Необхідно забезпечити схоронність і вивезення особових справ та трудових книжок суддів, працівників апарату суду та працівників органів судової влади; за необхідності передати ці документи під особистий підпис суддям, працівникам апарату суду та органів судової влади.

6. Мантії і нагрудні знаки суддів за можливості необхідно вивезти до суду, якому тимчасово визначено територіальну підсудність справ, або передати судді.

7. Забезпечення схоронності печаток суду покладається на голову суду або за його дорученням – керівника апарату суду; за неможливості вивезення ці печатки потрібно знищити.

Прилади з кваліфікованими електронними підписами суддів, працівників апарату суду та органів судової влади необхідно вивезти, а в разі неможливості – знищити.

Вміст серверів необхідно заздалегідь скопіювати на переносні носії та обов'язково вивезти їх за першої можливості.

Перед залишенням приміщення суду необхідно унеможливити доступ із технічних засобів суду до Єдиного державного реєстру судових рішень, автоматизованої системи діловодства суду та іншого програмного забезпечення, яким користувався суд.

8. Про тимчасове припинення роботи суду необхідно невідкладно повідомити відповідне територіальне управління ДСА України, ДСА України, Верховний Суд, Вищу раду правосуддя, Раду суддів України.

9. Суддям, працівникам апарату суду та органів судової влади, що перебувають на окупованій території, необхідно уникати переговорів з окупантами, не погоджуватися на пропозиції співпраці, чекати створення евакуаційних коридорів.

10. Питання відрядження суддів визначається в порядку, встановленому Законом України «Про судоустрій і статус суддів».

III. Підготовка та оформлення судових справ та документів суду, органів судової влади для подальшої передачі

1. Рішення (розпорядження) про зміну територіальної підсудності судових

справ є підставою для передачі усіх справ, які перебували на розгляді суду, територіальна підсудність якого змінюється.

2. Суд, орган судової влади має бути в постійній готовності для розгортання роботи в умовах особливого періоду, що настає з моменту оголошення рішення про мобілізацію (крім цільової) або доведення його до виконавців щодо прихованої мобілізації чи з моменту введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях та охоплює час мобілізації, воєнний час і частково відбудовний період після закінчення воєнних дій.

З метою забезпечення постійної готовності для розгортання роботи в умовах особливого періоду архів установи розробляє документи, а саме:

1) переліки справ (документів), що:

передаються для зберігання до архіву установи,

вивозяться до місць евакуації,

знищуються,

залишаються на місці;

2) списки працівників, відповідальних за організацію та виконання заходів з підготовки та передавання справ (документів) до архіву установи, вивезення до місць евакуації, за облік і зберігання справ (документів), а також їх знищення;

3) порядок черговості вивезення документів до місць евакуації;

4) порядок транспортування справ (документів) до місць евакуації;

5) порядок забезпечення охорони документів під час підготовки їх до транспортування та під час транспортування.

За наявності режимно-секретного органу розробляються документи відповідно до Порядку організації та забезпечення режиму секретності в державних органах, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18.12.2013 № 939.

Порядок роботи з документами, що містять службову інформацію, визначається відповідно до Типової інструкції про порядок ведення обліку, зберігання, використання і знищення документів та інших матеріальних носіїв інформації, що містять службову інформацію, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 19.10.2016 № 736.

3. Зберіганню в умовах особливого періоду підлягають документи Національного архівного фонду (далі – НАФ), судові справи, документи тривалого зберігання, з кадрових питань (особового складу), а також окремі документи тимчасового зберігання за рішенням експертної комісії.

4. До введення особливого періоду відповідальні працівники установи готують проекти таких документів:

- 1) описи справ постійного зберігання, що підлягають передаванню до державних архівів (архівних відділів);
- 2) описи секретних справ і документів постійного зберігання, що підлягають передаванню до державних архівів;
- 3) описи справ тривалого (понад 10 років) зберігання, що вивозяться до місць евакуації;
- 4) описи справ з кадрових питань (особового складу), що вивозяться до місць евакуації;
- 5) акти про вилучення для знищення документів, не внесених до НАФ.

5. Суди, у складі яких є режимно-секретні органи, повинні забезпечити виконання вимог Порядку організації та забезпечення режиму секретності в державних органах, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18.12.2013 № 939, та заходів, передбачених керівними документами з питань охорони державної таємниці.

Місцеві суди, в складі яких є режимно-секретні органи, здійснюють заходи щодо передачі матеріальних носіїв секретної інформації (далі – МНСІ) в опечатаній тарі на тимчасове зберігання до відповідного апеляційного суду з дотриманням вимог керівних документів з питань охорони державної таємниці.

При необхідності евакуації відповідного апеляційного суду – МНСІ місцевих та апеляційного судів передаються до визначеного суду, в якому створені умови для зберігання МНСІ.

У разі неможливості вивезення МНСІ до місць евакуації та збереження – вони знищуються на місці з дотриманням необхідних умов забезпечення режиму секретності.

6. У разі надзвичайної ситуації, за умови відповідної можливості необхідно спільно з територіальним управлінням ДСА України вжити заходів щодо вивезення судових справ, насамперед тих, що перебувають у провадженні суддів, або здійснити вивезення найбільш важливих (резонансних) справ:

- 1) матеріалів кримінальних проваджень, в яких особа тримається під вартою;
- 2) проваджень стосовно неповнолітніх;
- 3) проваджень щодо особливо тяжких злочинів;
- 4) інших справ, розгляд яких може мати істотне значення для прав учасників процесу.

Якщо такої можливості немає – забезпечити зберігання таких справ у сейфах в приміщенні суду.

При цьому за наявності ризику для життя чи здоров'я, пов'язаного із вивезенням судових справ, такі справи треба залишати в приміщенні суду.

7. Територіальним управлінням ДСА України спільно з відповідними судами слід вжити заходів для організації передачі справ до суду, якому визначено підсудність замість суду, діяльність якого тимчасово припинено.

Якщо це неможливо – здійснити тимчасову передачу справ до іншого суду на території, що перебуває під контролем органів влади України, або до територіального управління Державної судової адміністрації України.

8. З метою запобігання пошкодженню документи на паперових носіях, що підлягають перевезенню, щільно укладають у картонні коробки, ящики, пакунки чи інші засоби зберігання.

9. До кожного пакування прикріплюють ярлик із зазначенням найменування установи, самостійного структурного підрозділу, номера опису (за наявності), номерів справ, який засвідчують підписами осіб, відповідальних за організацію та виконання заходів з підготовки й передавання справ (документів).

10. Для передачі справ складається Акт приймання-передавання справ та документів (додаток 3).

11. Суд, якому визначено територіальну підсудність справ суду, діяльність якого тимчасово припинено, має забезпечити прийняття, збереження таких матеріалів і подальший їх розгляд.

12. Усі судові справи та документи для передання до іншого суду, мають бути належним чином оформлені та підготовлені відповідальним працівником апарату суду згідно з його функціональними обов'язками. У кожній судовій справі необхідно підшити та пронумерувати всі долучені до справи документи та скласти внутрішній опис справи, передбачений Інструкцією з діловодства в місцевих та апеляційних судах України.

Головний спеціаліст відділу
забезпечення діяльності
керівництва ДСА України

Володимир ГРИЦЕНКО